

Meksiko—Vallankumouksien Maa

Kirj. Feliciano Riva.

(Työväen-Opiston sanomalehtitunnille.)

ESPANJALAISTEN Meksikon valloittamiseen asti, elivät Meksikon intiaanit tarkoin määritellyn maaomistusjärjestelmän alaisena. Valloittajat huomasivat, että heidän valtaamassaan maassa oli syvästi juurtunut ja verrattain hyvin järjestetty yhteiskunnallinen järjestelmä. Väestö ei ollutkaan hajanainen ja kuljeskeleva, kuten oli otaksuttu. Alkuasukkaille oli vakiintunut järjestelmä oikeuksineen ja velvollisuuksineen, jotka olivat tarkoin määritellyt ja joita määräyksiä tarkoin noudatettiin.

He olivat järjestyneinä heimokunnittain ja jakautuneina ryhmiin, jotka muodostuivat kyläkunniksi. Jokainen ryhmä hallitsi hallussaan olevaa aluetta ryhmän päämiehen johdolla, jolla oli perinnöllisyytenä kulkeva hallinto-oikeus. Kunkin perheen hallussa olevan maa-alueen lisäksi heillä oli erityisiä tarkoituksia varten olevia yhteisiä maita kyläkunnan virkailijain ylläpitämiseksi, heimokunnalle veron maksamiseksi sekä uskonnollisiin veroihin että sodan käyntiä varten.

Tämän laajalti levinneen maaomistus- ja hallintojärjestelmän lisäksi oli nouseva feodalismi maanorjuuksineen, useita suuria valtioita kokonaisuudessaan kuuluen aatelisäädylle.

Kolmisatavuotinen espanjalaisten ylivalta kulki järkkähtämättömin askelin maaomaisuuksien keskittymistä kohti.

Meksikon valloittamisen toimeenpanivat verrattain harvalukuiset seikkailijat, kullanetsijät ja lahkolaiset, jotka kuninkaan nimessä ottivat maan haltuunsa. Vastapalkkioksi tästä antoi kuningas heille suuria maa-alueita ja luovutti valloitetut intiaanit heidän orjuuteensa. Täten jaettujen maa-alueitten suuruus käsitti joissakin tapauksissa 25,000 neliömailia ja 115,000 asukasta. Näitten valloituspalkkioina jaettujen maitten lisäksi antoi kuningas maita myös lahjoina. Maitten keskittymisprosessia suuresti auttoi se, että valloituspalkkioina saatuja maita ei voitu jakaa pienemmiksi, sekä myöskin se, että aateliston omistamat maat julistettiin perinnöllisiksi. Sen lisäksi kirkon omaisuudet kasvoivat suuria maaomaisuuksia käsittä-

viksi, siirtokuntahallintojärjestelmän aikana.

Espanjalaisten valloittajain maanryöstöjen johdosta suuri osa alkuasukkaista pakeni Meksikon vuoristoseutuihin ja täten onnistuivat säilyttämään vapautensa. Näitten ryöstäjien ahneuden vuoksi siirtokuntahallitus perusti paenneille intiaaneille erityisiä kyläkuntia, jotka ovat säilyneet nykypäiviin asti.

Meksikon väestö on melkein kokonaan maalaisväestöä. Suurin osa niistä on intiaaneja, tai sekarotuisia (mestizo). Viimeisen väenlaskun mukaan intiaaneja on 4,179,450 ja sekarotuisia 8,504,560. Vielä niin myöhään kuin 1910, suuri

Meksikolaista maalaisväestöä juhlikunnossa

enemmistö Meksikon väestöstä luokiteltiin maorjiksi, jotka työskentelevät suurilla maatiloilla (hacienda). Lähes kolmasosa Meksikon maanviljelysmaista on näiden suurien maatilojen hallussa. Joihinkin kuuluu tuhannesta kymmeneen tuhanteen hehtaariin maata. Näillä maatiloilla on enimmäkseen vakituinen, vähintään sata asukasta käsittävä väestönsä.

Meksikolainen 'hacienda' muistuttaa suurella määrällä feodalista talousryhmää. Sillä on tarvittava virkakoneistonsa, kylän vanhimpansa kirjantalon johtajineen, työnjohtajineen, pappeineen, käsityöläisineen y. m. Suurimpien maatilojen omistajat näissä talousryhmissä vuokraavat maata toisille suuremmissa erissä, jotka taas vuorostaan vuokraavat niitä toisten viljeltäviksi. Täten viljelysoikeus kulkee kolmen, jopa neljänkin välikäden

kautta ja se, joka maan lopullisesti viljelee, joutuu luonnollisesti maksamaan näille välikäsille heidän vaatimansa osuuden.

Nämä talousryhmät toimivat melkein täydellisesti luontaistaloudellisella pohjalla. Vuokran maksaminen suoritettiin työllä, ja töpalkka maksettiin etupäässä tuotteilla, joten rahankäyttö niissä oloissa oli sangan vähäistä. Nimellinenkin rahapalkka oli ainoastaan 25 senttiä päivässä. Tästä johtuikin, että ne työläiset, jotka olivat näiden talousryhmän vakinaisia työläisiä, olivat, yleisesti puhuen, ainaisessa velassa työnantajalleen. Jos tällainen velkaantunut työläinen halusi muuttaa pois, niin hänen oli ensin löydettävä uusi työnantaja, joka maksoi hänen velkansa, ennenkuin hän oli oikeutettu muuttamaan.

Työläisten velkataakka tavallisesti kasvoi vuosi vuodelta, joten hän ei voinut sitä lopullisesti koskaan suorittaa, eikä niinollen ollut oikeutettu muuttamaan. Jos hän yritti paeta karkaamalla, niin hänet kiinni saataessa rangaistiin ankarasti.

Tällainen oli maalaisköyhälistön asema Meksikon tasavallassa espanjalaisvalloituksen Porfidio Díaz'sen hallintokauden loppuun 1911.

Vallankumoukset 1910—1928.

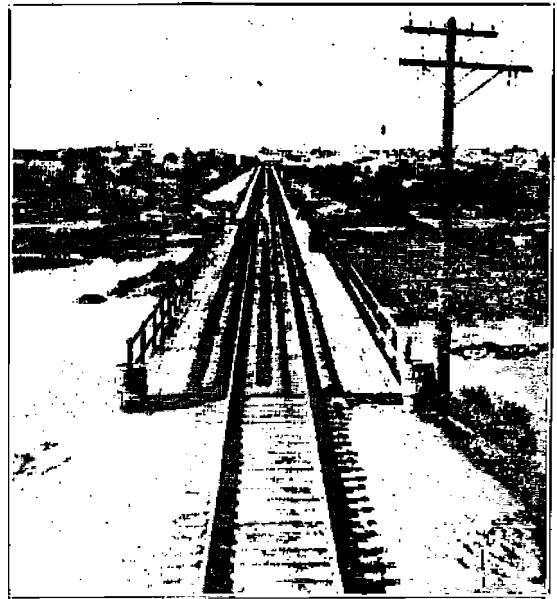
Francisco I. Maderon johtama vallankumousliike kukisti Porfidio Díaz'sen diktatuurin. Ohjelmassaan Madero lupasi palauttaa edellisen hallituksen anastamat maat. Myöskin hän lupasi poistaa maaorjuuden, joka oli vallinnut pitkän ajanjakson. Mutta valtaan päästyään hän kuitenkin kieltäytyi näitä lupauksiaan täyttämästä, täten murskaten kaikki ne toiveet, mikä Meksikon kansa oli häneen asettanut. Ehkäpä yksi syy, miksi hän ei täyttänyt lupauksiaan ja suurten joukkojen vaatimuksia, olisi löydettävissä siitä seikasta, että Madero itsekin oli rikas maanomistaja. Hänen valtansa kesti neljä kuukautta. — Hänet murhattiin helmik. 22 p. 1913.

Maderon jälkeen tuli Victoriano Huertan vuoro nousta valtaan. Huerta, jota pidettiin etevänä sotilaana ja voimakkaana persoonallisuutena, ei kuitenkaan saanut aikaan muuta kun sotaisen tilanteen, jota kesti viisi vuotta. Huerta hallitsi ainoastaan lyhyen aikaa. Hän erosi heinäk. 15 p. 1914. Hänen hallituskautensa oli yhtämittaista taistelua vallassa pysyäkseen, yhtenäisyyden aikaan saamiseksi ja vanhan hallituksen suunnan säilyttämiseksi. Nämä Huertan johtamat toimen-

piteet nostattivat kuohuntaa hänen hallitustaan vastaan.

Venustiano Carranza, Alvaro Obregonin avustamana, nousi valtaan Huertan tilalle. Obregon oli Sonoran pieni farmari, joka nousi sotilaalliseen asemaan Pancho Villan suosiollisella avustuksella, jolla oli erinomaiset sotilaalliset lahjat ja takanaan Wilsonin hallituksen moraalinen kannatus.

Keskinäinen taistelu ja eripuraisuus niiden keskuudessa, jotka Carranzaa avustivat Huertan kukistamisessa, johti siihen, että Carranza oli pakotettu jättämään Mexico Cityn ja pakenemaan Vera Cruziin, alkaakseen sieltäkään taistelun valtansa takaisin saamiseksi. Yksi hänen vastustajistaan

Yhdysv.-Meksikon rajalta, Laredo, Texas

old nimeltään Zapata. Hän oli noussut kapinaan Mondosin valtiossa, jossa rikkaat maan omistajat olivat ryöstäneet hänen kotikylänsä mant. Zapata itse ollen köyhä maaorja, nousi kapinaan vaatien maiden heti takaisin luovuttamista. Hän antoi myöskin kuuluisan julistuksensa kansalle, jossa hän määräsi heidät ottamaan maat haltuunsa ja pitämään ne hallussaan aseet kädessään. Ei kukaan ollut niin häväistynyt ja vihattu, ehkäpä kukaan ei ollut myöskään niin kansan rakastama ja ylistämä, eikä kenenkään muun Meksikolaisen johtajan vaikutus ole ollut suurempimerkityksellinen Meksikon vallankumouksissa kuin Zapatan.

Mutta vasta sen jälkeen kun menestyksellinen vallankumousliike oli jakautunut kahtia, Carranza,

joka tarvitsi kaikkien elementtien kannatuksen, joita vaan sai ympärilleen kootuksi, huomasi että taistelu onkin niiden laajempien päämäärien saavuttamiseksi, jotka nyt tunnustetaan Meksikon vallankumouksien pohjimmaisiksi motiiveiksi.

Samuel Compers, Francisco Villa ja Alvaro Obregon olivat tällä välin yhdistyneet ja laatineet maiden jakamista vaativan ohjelman. Mutta vasta sitten kun Carranza oli ajettu Vera Cruziin, hän antoi virallisen huomion näille laajemmille päämääriille. Joulukuun 12 p. 1916, hän julisti asetuksen, jolla hän laski perustukset työläisiä ja maanjakoa koskevalle ohjelmalle.

Saadakseen työläisten kannatuksen yrityksilleen Villan tuhoamiseksi, Carranza valtuutti Obregonin neuvottelemaan Mexico Cityn työväenunionien kanssa ja myöhemmin allekirjoitti sopimuksen heidän kanssaan. Tämän sopimuksen tuloksena unionit lähettivät rintamalle erityisiä, unionijäsenistä muodostettuja sotilasosastoja, n. k. "Punaisia Pataljoonia". Tästä vastapalkkioksi unionille annettiin lupa tehdä järjestämistyötä rintaman takana.

Näihin aikoihin Carranza hyväksyi kuuluisan asetuksen, jolla hän määräsi maiden takaisin palauttamisen. Samalla hän muodosti koneiston, jonka oli määrä järjestää ja huolehtia maiden jakamisesta.

Uusi perustuslaki 1917.

Vallankumouksen vyöry johti uuden perustuslain hyväksymiseen v. 1917. Vaikka Carranza ei ollut alunperin suunnitellut uuden perustuslain antamista, hän kuitenkin oli pakotettu sen tekemään työläisten ja maalaiselementtien vaatimuksesta. Tämän vuoksi hän antoi julistuksen, jolla kutsui konventsinin koolle uudistamaan v. 1857 annettua perustuslakia. Perustuslakikonventsinin edustajat valittiin kansan äänestyksellä, yksi edustaja jokaista 60,000 asukasta kohti.

Perustuslakikonventsinioi kokoontui vanhassa Querelaron kaupungissa marrask. 21 p. 1916 ja loppui tammik. 31 p. 1917, kestätyään yli kaksi kuukautta.

Konventsinioi joutui vastakkain intiaanien kapinakyömyksen kanssa. Intiaanit olivat nousseet kapinaan maiden ryöstämistä vastaan. Maiden myöntäminen olikin se joka antoi perustuslakikonventsinioille suurimman merkityksen. Konventsinioi ei voinut jättää huomioon ottamatta eikä

johtaa sivuraiteille tätä kysymystä, Muuttamatta vanhaa perustuslakia, konventsinioi lisäsi siihen kaksi artiklaa, Ensimmäinen määritteli maanjakokysymystä ja toinen koskien työväenunionioteollisuusalueilla.

Heti näiden perustuslakillisäyksiön hyväksymisen jälkeen Carranza valittiin presidentiksi kansan äänestyksellä. Mutta Carranza ei kuitenkaan pannut käytäntöön näitä hyväksytyjä lakeja. Carranza joutui pakenemaan Mexico Citystä toukokuussa 1920, ja sai surmansa yrittäessään saada takaisin menetettyä valtaansa.

Obregon ei pettänyt.

Maailman vallankumouksien historiassa on tapahtunut yksi ihme, yksi poikkeus, joka tulee ikuisiksi ajoiksi jäämään ainoaksi valopilkuksi politiikoitsijain muuten niin hämärään menneisyyteen.

Tämä ihme on tapahtunut Meksikossa, sen tekijä on Obregon ja ihme on siinä, että hän ei pettänyt valitsijoitaan — ei ainakaan täydellisesti!

Tämä tapahtui joulukuun 1 p. 1920, jolloin Alvaro Obregon valittiin Meksikon presidentiksi.

Obregonin hallitus alkoi panna käytäntöön hyväksytyjä perustuslakillisäyksiä. Intiaaneille jaettiin maita takaisin, jotka heiltä ennen oli ryöstetty. Työläisille annettiin oikeus järjestä ja lakkoutua, vieläpä annettiin lupa boikottaukseenkin, missä se vain tarpeelliseksi nähdään, edellyttäen että asianomaiselle neuvostolle näistä toimenpiteistä ilmoitetaan. Kahdeksan tunnin työpäivä ja kuuden päivän viikko, sekä kaksinkertainen maksu ylityöstä ja sunnuntaityöstä, myös hyväksyttiin. Niinikään työläisten terveydellisiä olosuhteita parannettiin ja tapaturmavakuutuslaki asetettiin voimaan. Naistyöläisten alimmaksi ikärajaksi asetettiin 16 vuotta ja yötyö heiltä poistettiin. Alinpalkkalaki hyväksyttiin ja työn ja pääoman välisiä erimielisyyksiä varten perustettiin sovittelukomitea, jonka ratkaistavaksi erimielisyydet voidaan jättää. Laajakantoiseen kansanvalistustyöhön ryhdyttiin perustamalla kouluja ympäri laajan Meksikon. Alvaro Obregon valittiin uudelleen presidentiksi 17 päivää sitä ennen 1,381,000 äänellä — ilman vastaehdokasta. — Hänet murhattiin katolisen papiston salaliiton toimesta v. 1928.

Ikuinen taistelu.

Meksikon vallankumouksien sarjassa on ulkomaalainen pääoma näytellyt huomattavaa osaa.

Englantilaiset kapitalistit ovat tietävästi rahastaneet yhden kumouksen ja Yhdysvaltain kapitalisteilla on ollut suurempi, tai pienempi osa jokaisessa huomattavammassa hallitusvastaisessa kapinassa. Meksikon huononrikkaudet ovat houkuttelevan suuret ja halpa työvoima sekä maan takaperoisella asteella oleva teollisuus, takaisivat suuret riistomahdollisuudet, jos siellä vain pääsisi määrääväan asemaan.

Mutta ilman ulkomaalaisen pääoman valloitusretkiäkin Meksikossa on omat ristiriitansa, jotka

Pascual Ortiz Rubio, Meksikon nykyinen ja 10:nnes pres. — Ei ole vielä tapettu

takaavat runsaasti öljyä vallankumouksen ikuiseen tuleen. — Siellä ovat omat kotoiset riistäjänsä, sortajansa ja orjuuttajansa. Aivan huoletta voi-

daan sanoa, että Meksikon vallankumousliikkeillä on kotimainen pohja.

Yhtenä suurimpana riitaisuuden aiheena on se, että maanjako laki ei koske kaikkia työläisiä. Arviolta noin puolet maalaisväestöstäkin on tämän lain ulkopuolella. Kukaan niistä maanviljelystyöläisistä, jotka ovat n. s. ryhmätalouksissa, eivät ole oikeutettuja saamaan hallituksen jakamaa maata. Tähän mennessä on 1,648,000 hehtaaria, 686 kyläkunnassa, annettu perustuslakikonventionin hyväksymän lain nojalla. Toinen maanjakoa koskeva laki hyväksyttiin v. 1923 ja kumottiin 1926. Tämän lain nojalla hallitus antoi 1,789,527 hehtaaria. Jokaisen täten annettua maan suuruus oli 191 hehtaaria. Siis vasta verrattain pieni osa maalaisväestöstäkään on päässyt nauttimaan tämän lain takaamasta hyödyllisyydestä.

Maanviljelystyöläisten palkka, joka v. 1910 oli 25 senttiä, on nykyään 75 senttiä \$1.50 päivässä.

Meksikon ammattiunionistisessa liikkeessä, joka sai alkunsa 1911, on nykyään noin 2,000,000 jäsentä. Vaikka se on suurimmalta osalta kaupunkilaisväestön hallitsema, niin kuitenkin sen jäsenistö pääasiallisesti on maalaisväestöä. Tämän järjestön lisäksi Meksikossa on puolustusliittoja ja talonpoikais-syndikaatteja.

Katsoen niihin suunnattomiin ahrauksiin ja kärsimyksiin, joiden läpi Meksikon työläiset ovat kulkeneet kahdeksantoista vuotta kestäneen vallankumoussarjan aikana, ovat he, Meksikon työläiset, voittaneet sangen vähän.

Me neuvosimme Meksikon työläisiä kokeilemaan teollisuusunionismilla.

Lait ja Niiden Noudattaminen

MAANVAARI presidentti Hoover äskettäin antoi ukaasin, että kansan on tinkimättömästi maan lakeja noudatettava. Siinähan onkin sievoinen urakka täytettävänä. Lähes 150 vuodessa niitä onkin aikamoinen liuta tullut laadituksi. Ei vähemmän kuin 2,000,000,000 eri lakia on tuhansiin lakikirjoihin "präntättyinä." Onhan niitä. Lisää vain muisteltavaksemme laaditaan. Ennenkuin vuosi 1929 ehti umpeen kulua, lätkäläisissä lainlaatijakunnissa, noissa kapitalistisissa lakitehtailissa, esitettiin 52,017 uutta lakitekelettä; vain

16,921 niistä tuli lopullisesti hyväksytyksi. Sehän on vasta mitätön määrä, sillä v. 1926 tehtiin lähes 100,000 esitystä laiksi.

Uusia "reklamentteja" edelleen suunnitellaan. Onhan siinä siis kerraksi muistelemista. Muntamat "viisaat elämänohjeet" ovat päällepäätteiksi erittäin hassunkursisia, että niitä on sangen vaikea kirjaimellisesti noudattaa. Tässä on muutamia älynvälähdyksiä, amerikalaisen nerouden tuotteita:

Jossain keskivaltioissa löytyy sellainen laki, jossa määritellään, että milloin tahansa kaksi junaa